

„Oto zwiastuję wam radość wielką, która będzie udziałem całego narodu: dziś w mieście Dawida narodził się wam Zbawiciel, którym jest Mesjasz, Pan.”

EWANGELIA WG ŚW. ŁUKASZA 2, 10-1 L

Boże Narodzenie

Adwent — czas oczekiwania

**„ Nikt nie posiada Boga tak, aby
na Niego nie musiał czekać. A
jednak nikt by też na Niego nie
czekał, gdyby nie wiedział, że On
już od dawna na niego czeka ”**

— DIETRICH BONHOEFFER

Adwent (łac. adventus – przyście) – w Kościołach chrześcijańskich okres trwający od I niesporów czwartej z kolei poprzedzającej Święto Bożego Narodzenia niedzieli do zmierzchu 24 grudnia, okres przypominający oczekiwanie na powtórne przyście Jezusa Chrystusa.

Na adwent składają się cztery niedziele adwentowe, w pierwszą z nich rozpoczyna się w Kościołach chrześcijańskich rok liturgiczny. Adwent to czas, w którym ewangelicy i katolicy mają uświadomić sobie, że oczekują na powtórne przyście Jezusa Chrystusa. W okresie adwentu dominuje w liturgii kolor fioletowy. Kolorem tym w Kościołach ewangelickich nakrywa się ołtarz. W Kościele katolickim kapłan zakłada do mszy świętej ornat w kolorze fioletowym, symbolizującym czas pokuty i przygotowania się do jednego z najważniejszych świąt, czasu pojednania z Bogiem i ludźmi, a w III niedzielę różowy, który może być zastąpiony fioletowym.

W Kościołach ewangelickich odprawiane są w tym czasie nabożeństwa adwentowe.

Tradycją w Kościele katolickim są odprawiane w tym okresie o świcie msze, zwane roratami. Są to msze ku czci Maryi Panny, na pamiątkę tego, że przyjęła nowinę od archanioła Gabriela, zwiastującego, iż zostanie Matką Syna Bożego. Adwent, z punktu widzenia liturgii Kościoła katolickiego, można podzielić na dwa okresy:
od początku adwentu do 16 grudnia (czas szczególnego oczekiwania na powtórne przyście Jezusa Chrystusa na końcu czasów);
od 17 grudnia do 24 grudnia (czas bezpośredniego przygotowania do uroczystości Narodzenia Pańskiego).

Patronem Adwentu jest Jan Chrzciciel.

SYMBOLE I ZWYCZAJE

- ❖ **wieniec adwentowy** – wieniec adwentowy, w formie okręgu, składa się z gałązek choinki, na których umieszcza się 4 świece, symbolizujące 4 niedziele adwentu. Co niedzielę zapala się kolejną świecę. I świeca jest świecą pokoju, II wiary, III miłości, IV nadziei. Elementy wieńca symbolizują wspólnotę oczekującą w nadziei i radości na przyjście Pana. Znaczenie poszczególnych elementów jest następujące: zielone gałązki – życie, nadzieja; świece – światło, nadchodzącą Światłość; forma wieńca: krąg – powracający cykl życia.
- ❖ **kalendarz adwentowy** – specjalny kalendarz służący do odliczania dni od pierwszego dnia adwentu do Wigilii Bożego Narodzenia. Pomysł pochodzi z XIX wieku od niemieckich luteran. Zwyczaj ten znany jest i pielęgnowany w wielu krajach na całym świecie w rodzinach chrześcijańskich.
- ❖ **lampion adwentowy** – jest to rodzaj lampki, wykonanej w kształcie czworoboku zamkniętego, którego ścianki przypominają gotyckie witraże z symbolami chrześcijańskimi lub scenami biblijnymi. Wewnątrz lampionu umieszcza się świece lub małą żarówkę na baterię. Lampionami oświetla się pierwszą część mszy świętej roratnej, podczas której w kościele pogaszone są światła i panuje symboliczna ciemność. Lampion jest symbolem przypowieści Jezusa o roztropnych pannach, które z płonącymi lampami oczekiwały na przyjście Oblubieńca. (Mt 25, 1-13).

ZWYCZAJAMI POPULARNYMI PRZEDE WSZYSTKIM WŚRÓD KATOLIKÓW SĄ PONADTO:

- ❖ **wędrująca figura Matki Bożej** – zwyczaj ten praktykowany jest w wielu polskich parafiach. Polega na przyjmowaniu figury Matki Bożej z kościoła po roratach przez to dziecko, którego serduszek, z zapisanymi dobrymi uczynkami wykonanymi dnia poprzedniego, zostało wylosowane przez księdza odprawiającego roraty. Najczęściej figurkę Matki Bożej przyjmuje się na jeden dzień. W tym dniu cała rodzina stara się celebrować tzw. "rodzinną liturgię", śpiewając pieśni adwentowe i maryjne, czytając i rozważając Pismo Święte oraz odmawiając Różaniec i inne modlitwy. Rodzina jakby zaprasza Maryję do swego domu.
- ❖ **świeca roratna (roratka)** – jest symbolem Najświętszej Marii Panny, która niesie ludziom Chrystusa – Światłość prawdziwą. W kościołach umieszcza się ją na prezbiterium obok ołtarza lub przy ołtarzu Matki Bożej. Biała lub niebieska kokarda, którą jest przepasana roratka, mówi o niepokalanym poczęciu Najświętszej Marii Panny.

Wigilia — 24 grudnia

**„ Przy wigilijnym stole
Łamiąc opłatek święty,
Pomnijcie, że dzień ten radosny
W miłości jest poczęty”**

— JAN KASPROWICZ, *PRZY WIGILIJNYM STOLE*

Święta Bożego Narodzenia to przede wszystkim wieczera wigilijna. Tego wieczoru cała rodzina zasiada przy świątecznie nakrytym stole i celebruje nadchodzące święta Bożego Narodzenia. Słowo "wigilia" pochodzi od łacińskiego "vigiliare" i oznacza "nocne czuwanie".

TRADYCJE I ZWYCZAJE

Pasterka

Pasterka to bardzo uroczysta msza święta, która odprawiana jest o północy z 24 na 25 grudnia. Jest to **pierwsza msza święta w Boże Narodzenie**. Pasterka ma na celu upamiętnienie i oczekiwanie na modlitwę pasterzy, którzy jako pierwsi złożyli hołd małemu Jezuskowi. W Polsce organizowane są pasterki dla dzieci i młodzieży, które najczęściej odbywają się w wigilijne popołudnie, a w coraz większej ilości kościołów, zamiast o północy pasterka odprawiana jest np. p 21:00 lub 22:00. Chodzenie na pasterkę wraz z całą rodziną jest uważane za jeden z najpiękniejszych **zwyczajów świątecznych**.

Wolne miejsce dla niespodziewanego gościa

Puste miejsce przy stole to jedna z najważniejszych wigilijnych tradycji. Na wielu wigilijnych stołach stawiane jest dodatkowe nakrycie. Jest przeznaczone dla zbłąkanego, niezapowiedzianego, samotnego przybysza, który w ten wyjątkowy wieczór nie powinien być sam. Zwyczaj ten szczególnie upowszechnił się w XIX wieku, a symbolika wolnego miejsca związana jest z biblijną wędrówką Świętej Rodziny. - Według pradawnych wierzeń wolne miejsce nawiązuje również do pamięci o zmarłych w okresie Świąt Bożego Narodzenia, ma także przypominać o bliskich, którzy z różnych powodów nie mogą być obecni na wigilijnej wieczerzy. Puste miejsce przy stole jest wyrazem solidarności z ludźmi przezywającymi święta samotnie i gotowością życzliwego przyjęcia niespodziewanego gościa na wieczerzę wigilijną.

Pierwsza Gwiazdka

Podług Pisma Świętego (Ewangelia wg św. Mateusza) to Gwiazda Betlejemska doprowadziła trzech króli (Kacpra, Melchiora i Baltazara) do Betlejem. Na pamiątkę tego wydarzenia dzieci z niecierpliwością wyczekują pierwszej gwiazdki na niebie - symbolizuje ona początek celebrowania świąt Bożego Narodzenia.

Choinka

Nieodłącznym elementem świąt Bożego Narodzenia jest choinka. Początkowo świąteczne drzewko nazywano hailekrystem. Zwyczaj jego zdobienia przyszedł do nas z Niemiec, choinki zaczęliśmy dekorować dopiero na przełomie XVIII i XIX. Choinkę powinno się ubierać dopiero 24 grudnia. Jej poszczególne elementy także mają swoją symbolikę: światełka to znak przyjscia Chrystusa na świat, ozdoby są symbolem łaski Bożej, łańcuch to symbol wężakusiciela, a jabłka - grzechu.

Dwanaście potraw

Liczba dwanaście to tylko jedna z możliwych wersji. Według jednej z tradycji na świątecznym stole powinna znaleźć się nieparzysta liczba potraw, co zaprzeczałoby zwyczajowi, według którego symbolem jest liczba dwanaście. Aleksander Bruckner w słowniku etymologicznym języka polskiego pisał, że wieczerza chłopska składała się z pięciu lub siedmiu potraw. Bogatsi, a więc przedstawiciele szlachty, przygotowywali na świąteczny stół dziewięć potraw, natomiast arystokraci - jedenaście. Siedem to symbol dni tygodnia, zaś dziewięć oznacza liczbę chórów anielskich. Liczba dwanaście okazała się wyjątkiem od reguły, jednak jej symbolika jest równie ważna - chodzi bowiem o **dwunastu apostołów**.

Sianko pod obrusem

Zgodnie z wiarą chrześcijańską, sianko po obrusem to nawiązanie do żłóbka, w którym przyszło na świat **Dzieciątko Jezus**. Przypisuje się mu magiczną moc, która zapewnia domostwu dobrobyt. W dawnych czasach sianko przywiązywano nawet do drzew owocowych, podawano je bydłu do jedzenia, nawet zakopywano w ziemi. Wszystko po to, by w tych miejscach gościł **dostatek** i urodzaj. Dla chrześcijan sianko to także symbol prostoty i skromności. Przypomina nam o tym, że Jezus Chrystus urodził się w ubogiej stajni, z dala od przepychu i bogactwa. Sianko pod obrusem ma więc symbolizować **skromność**, jaką każdy chrześcijanin powinien nosić w sercu.

Barwy świąt Bożego Narodzenia

Święta Bożego Narodzenia zwykle kojarzone są z dwoma kolorami: zielonym i czerwonym. To w tych barwach najczęściej przygotowywane są ozdoby świąteczne. **Zieleń** jest symbolem nadziei i wierności, natomiast **czerwień** to symbol krwi Chrystusa.

Dzielenie się opłatkiem

Słowo **opłatek** wywodzi się z języka łacińskiego - *oblatum* i oznacza **dar ofiarny**. Zwyczaj łamania się opłatkiem pojawił się w Polsce w drugiej połowie XVIII wieku. Jednak nie można powiedzieć, że jest to wyłącznie polski **zwyczaj wigilijny**. **Wigilia** to czas dzielenia się opłatkiem również na Słowacji, Litwie, Ukrainie, a także w Czechach i we Włoszech.

Opłatkiem dzielono się już nawet w pierwszych wiekach chrześcijaństwa. Wówczas na mszę przynoszono własny chleb. Wtedy też powstało słowo *eulogie*, co oznaczało zwyczaj błogosławienia dostarczonego chleba. Po błogosławieństwu, wierni zabierali chleb do domu, a nawet wysyłali bądź osobiście zanosili bliskim i przyjaciołom, którzy z różnych przyczyn nie mogli sami pójść do kościoła.

Opłatek wigilijny symbolizuje chęć pojednania i pogodzenia się z ewentualnymi wrogami. Oczywiście wydaje się, że nie chcemy siadać do wigilijnego stołu z kimś, z kim dzieli nas chociażby cienka nić nieporozumienia. Pragniemy, aby ten posiłek był przepiętny rodzinnym ciepłem, miłością i wzajemnym poszanowaniem. Opłatek jako symboliczny chleb, ma przypominać chrześcijanom o słowach modlitwy "Ojcze nasz" - "chleba naszego powszedniego daj nam Panie".

Kolędy

Po wieczerzy wigilijnej nie może zabraknąć wspólnego śpiewania kolęd. Pierwsza polska kolęda pochodzi z roku 1424 - mowa tutaj o "Zdrów bądź królu anielski". Z XV wieku pochodzi również popularna "Anioł pasterzom mówił". Zbiory kolęd i pastorałek publikowano w książeczkach, zwanych kantyczkami. Najwięcej bożonarodzeniowych pieśni powstało na przełomie XVII i XVIII wieku. Wykonując te stare pieśni, tak jak robili to nasi rodzice, dziadkowie, przodkowie, mamy poczucie wspólnoty z nimi, z tymi ludźmi, którzy żyli przed nami. Czujemy, że jesteśmy stąd, że łączy nas wspólny los.

Wspólne śpiewanie przy domowym stole stwarza też wyjątkową, magiczną atmosferę. Zbiorowe śpiewanie w ogóle jest czymś, co ludzi bardzo zbliża, ale śpiewanie kolęd to coś szczególnego. Wszyscy śpiewamy wtedy pieśni, które znamy, lubimy i dobrze nam się kojarzą, bo pamiętamy je z dzieciństwa, bo są ciepłe, melodyjne, piękne. Siedząc przy choince w gronie innych śpiewających, czujemy z nimi szczególną bliskość, radość ze spotkania, doznajemy wielu przyjemnych emocji.

NAJPOPULARNIEJSZE KOLEŁDY TO:

- *Jezus Malusieńki*
- *Cicha noc*
- *Gdy śliczna Panna*
- *Przybieżeli do Betlejem*
- *Wśród nocnej ciszy*
- *W żłobie leży*
- *Gdy się Chrystus rodzi*
- *Lulajże, Jezuniu*
- *Pójdźmy wszyscy do stajenki*
- *Dzisiaj w Betlejem*
- *Gdy się Chrystus rodzi*
- *Bóg się rodzi*
- *Chwała na wysokościach*
- *Do szopy hej pasterze*
- *Anioł pasterzom mówił*

Boże **N**arodzenie — 25 grudnia

„Gdyby każda noc w naszym
życiu mogła być jak noc Bożego
Narodzenia, rozjaśniona światłem
wewnętrznym...”

— BRAT ROGER SCHUTZ

Święta Bożego Narodzenia, Narodzenie Pańskie – w tradycji chrześcijańskiej – święto upamiętniające narodziny Jezusa Chrystusa. Jest to stała uroczystość liturgiczna przypadająca na 25 grudnia. Boże Narodzenie poprzedzone jest okresem trzytygodniowego oczekiwania (dokładnie czterech niedziel), zwanego adwentem. W Kościele katolickim jest to święto nakazane.

KONIEC

